

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursurilor declarate de Svetlana Ouș și reprezentantul acesteia, avocatul Miroslav Șendrea, precum și de notarul Viorica Nagacevschi și reprezentantul acesteia, avocatul Alexandr Boldescu,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către ZZZ (succedată în drepturile procedurale cu Svetlana Ouș și Alexandru Tarlapan) și YYY (succedat în drepturile procedurale cu Alexandru Tarlapan) împotriva Svetlanei Ouș și notarului public Viorica Nagacevschi, cu privire la declararea nulă a testamentului și a certificatului de moștenitor legal,

împotriva deciziei din 18 februarie 2015 a Curții de Apel Chișinău,

(Dosarul nr. 2ra-1733/23
nr. PIGD 2-24011540-01-2ra-21122023)

Respectarea termenului de prescripție extinctivă la depunerea în instanță a acțiunilor în materia moștenirii, în baza Codului civil în redacția anului 1964. Respectarea securității raporturilor juridice.

Judecătoria Botanica, mun. Chișinău, jud. – V. Buhnaci
Curtea de Apel Chișinău, jud. – M. Ciugureanu, E. Clim, B. Bîrcă

19 decembrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Svetlana Ouș și notarul Viorica Nagacevschi,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Diana Stănilă,

Oxana Parfeni, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 14 mai 2012, ZZZ și YYY au depus cerere de chemare în judecată, care ulterior a fost concretizată prin cererea din 18 martie 2013, împotriva Svetlanei Ouș și notarului public Viorica Nagacevschi, cu privire la declararea nulă a testamentului și a certificatului de moștenitor legal (vol. I, f.d. 3-4, 124-126).

2. În motivarea cererii de chemare în judecată a invocat că, la XXX, ZZZ a încheiat căsătoria cu XXX. În timpul căsătoriei, s-au născut copii comuni YYY și Svetlana Tarlapan (Ouș). Iar, la XXX XXX a decedat.

3. Reclamanții au menționat că, în baza hotărârii Judecătoriei Populare r. Sovietic nr. 0 din 13 noiembrie 1989, certificatului de moștenitor nr. 1-779 din 21 mai 1988, certificatului de moștenitor nr. 1-781 din 21 mai 1988, deciziei comitetului executiv r. Sovietic nr. 8/3.11 din 11 iulie 1989 și procesului-verbal de recepție nr. 47 din 14 iulie 2000, XXX a dobândit dreptul de proprietate asupra bunului imobil situat pe str. XXX, compus din teren pentru construcție cu suprafața de XXX ha, casă de locuit individuală cu suprafața de XXX m.p., construcție cu suprafața de XXX m.p. și construcție accesorie cu suprafața de XXX m.p.

4. Totodată, reclamanții au precizat că, în ziua decesului lui XXX, notarul Viorica Nagacevschi a autentificat testamentul nr. XXX întocmit, aparent, din numele lui XXX, care a servit temei de eliberare pe numele Svetlanei Ouș a certificatului de moștenitor nr. XXX din XXX, în baza căruia, ultima și-a înregistrat dreptul de proprietate asupra imobilului din str. XXX.

5. În opinia reclamanților, certificatul de moștenitor nr. XXX din XXX, urmează a fi declarat nul, deoarece după decesul lui XXX moștenitori cu drept la masa succesorală erau copiii YYY, Svetlana Tarlapan (Ouș) și soția ZZZ.

6. Reclamanta ZZZ a specificat că, după decesul lui XXX, a intrat de fapt în posesia bunurilor imobile, însă certificatul de moștenitor a fost eliberat numai pe numele Svetlanei Ouș, în condițiile în care nu a renunțat la cota sa parte din moștenire și nici nu a dat acordul său la eliberarea certificatului de moștenitor legal pe numele Svetlanei Ouș asupra întregului bun imobil.

7. Prin cererea de concretizare a acțiunii, reclamantii au notat că, XXX nu putea săvârși careva acțiuni în ziua decesului, inclusiv să semneze testamentul, deoarece era în stare de inconștiență. Astfel, testamentul nr. XXX din XXX a fost semnat de o altă persoană, decât XXX.

8. Reclamantii ZZZ și YYY au solicitat prin cererea de chemare în judecată concretizată declararea nulă a testamentului nr. XXX din XXX și a certificatului de moștenitor legal nr. XXX din XXX, eliberate pe numele Svetlanei Ouș.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

9. Prin hotărârea din 03 decembrie 2013 a Judecătorei Botanica, mun. Chișinău, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de ZZZ și YYY, ca fiind tardivă (vol. I, f.d. 174, 176-178).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

10. La 30 decembrie 2013, ZZZ, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, a declarat apel împotriva hotărârii din 03 decembrie 2013 a Judecătorei Botanica, mun. Chișinău (vol. I, f.d. 179-180).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

11. Prin decizia din 18 februarie 2015 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de ZZZ, s-a casat hotărârea din 03 decembrie 2013 a Judecătorei Botanica, mun. Chișinău și s-a emis o nouă hotărâre, prin care s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de ZZZ și YYY, s-a declarat nul testamentul nr. XXX din XXX și certificatul de moștenitor legal nr. XXX din XXX, eliberate pe numele Svetlanei Ouș (vol. II, f.d. 13-20).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

12. La 26 martie 2015, Svetlana Ouș și reprezentantul acesteia, avocatul Miroslav Șendrea, au declarat recurs împotriva deciziei din 18 februarie 2015 a Curții de Apel Chișinău, completat prin considerațiile depuse la 10 mai 2024,

solicitând casarea integrală a deciziei recurate și menținerea hotărârii din 03 decembrie 2013 a Judecătoria Botanica, mun. Chișinău, (vol. II, f.d. 24-32, vol. III, f.d. 120-126).

13. La 26 martie 2015, notarul Viorica Nagacevschi și reprezentantul acesteia, avocatul Alexandr Boldescu, au declarat recurs împotriva deciziei din 18 februarie 2015 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea integrală a deciziei recurate și menținerea hotărârii din 03 decembrie 2013 a Judecătoria Botanica, mun. Chișinău, (vol. II, f.d. 35-37 recto-verso).

POZIȚIA INSTANȚEI DE RECURS

14. Prin decizia din 01 iulie 2015 a Curții Supreme de Justiție s-au respins recursurile declarate Svetlana Ouș și reprezentantul acesteia, avocatul Miroslav Șendrea, precum și de notarul Viorica Nagacevschi și reprezentantul acesteia, avocatul Alexandr Boldescu, fiind menținută decizia din 18 februarie 2015 a Curții de Apel Chișinău.

POZIȚIA INSTANȚEI DE REVIZUIRE

15. Prin încheierea din 27 ianuarie 2016 a Curții Supreme de Justiție, s-a respins ca fiind inadmisibilă cererea de revizuire depusă de Ouș Svetlana (vol. II, f.d. 132-136).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE REVIZUIRE

16. La 28 martie 2023, Svetlana Ouș, reprezentată de avocatul Ivan Ungurean, a depus cerere de revizuire a deciziei din 01 iulie 2015 a Curții Supreme de Justiție, în temeiul art. 449 lit. h) din Codul de procedură civilă (vol. III, f.d. 1-11).

POZIȚIA INSTANȚEI DE REVIZUIRE

17. Prin încheierea din 20 decembrie 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a admis cererea de revizuire depusă de Svetlana Ouș, reprezentată de avocatul Ivan Ungurean, s-a casat decizia din 01 iulie 2015 a Curții Supreme de Justiție și s-a reținut cauza în procedura Curții Supreme de Justiție pentru examinare în ordine de recurs a recursurilor declarate de Svetlana Ouș și notarul Viorica Nagacevschi împotriva deciziei din 18 februarie 2015 a Curții de Apel Chișinău (vol. III, f.d. 90-95).

18. Instanța de revizuire a reținut că, la 17 ianuarie 2023, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat hotărârea în cauza Ouș c. Republicii Moldova, prin care a constatat că a avut loc încălcarea art. 6 § 1 din Convenție și încălcarea art. 1 Protocol nr. 1 din Convenție. Curtea a statuat că reclamanta a avut un „bun” în sensul art. 1 Protocol nr. 1, iar admiterea acțiunii reclamanților după expirarea termenului general de prescripție și în lipsa oricăror motive imperioase, a fost incompatibilă cu principiul securității raporturilor juridice, iar în asemenea circumstanțe, admiterea acțiunii reclamanților a constituit o ingerință nejustificată în dreptul de proprietate al reclamantei, deoarece nu a fost respectat un echilibru și reclamanta a fost nevoită să suporte o povară individuală excesivă.

ARGUMENTELE RECURSULUI

19. În motivarea recursului, Svetlana Ouș și reprezentantul acesteia, avocatul Miroslav Șendrea, în esență, au invocat că instanța de apel în mod eronat a acceptat ipoteza reclamanților, precum că despre existența testamentului contestat au aflat în cadrul ședinței de judecată a primei instanțe și, din acest motiv, s-a ajuns la concluzia că cererea de chemare în judecată a fost depusă în interiorul termenului de prescripție stabilit la art. 74 din Codul civil (în redacția din 26 decembrie 1964) și la art. 267 din Codul civil (în redacția din 06 iunie 2002).

19.1. În opinia Svetlanei Ouș, concluzia dată nu are la bază nici un fundament probatoriu, fiind întemeiată în exclusivitate pe declarațiile reclamanților ZZZ și YYY, care nu doar că nu au prezentat nici o probă care ar demonstra veridicitatea motivelor invocate, dar și au făcut trimitere la unele circumstanțe în baza cărora s-a încercat de a crea o aparență greșită în instanța de judecată, în sensul că termenul de adresare în judecată ar fi fost respectat, deși, prin prisma art. 26 și art. 118 din Codul de procedură civilă, părțile au obligația de a-și argumenta și demonstra circumstanțele pe care se întemeiază pretențiilor înaintate.

19.2. Recurenta Svetlana Ouș și reprezentantul acesteia, avocatul Miroslav Șendrea, au menționat că, cererea de chemare în judecată a fost depusă peste aproximativ 10 ani de la data când Svetlana Ouș a dobândit dreptul de proprietate asupra patrimoniului defunctului XXX, drept înscris în Registrul bunurilor imobile la 09 octombrie 2002. Iar, prin prisma art. 6 alin. (1) din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543 din 25 februarie 1998, Registrul bunurilor imobile are caracter public.

19.3. Recurenta Svetlana Ouș și reprezentantul acesteia, avocatul Miroslav Șendrea, au considerat că instanța de apel a interpretat în mod eronat prevederile

art. 74 din Codul civil (în redacția anului 1964), în conformitate cu care termenul general de prescripție, pentru apărarea printr-o acțiune a drepturilor încălcate ale unei persoane, este de 3 ani. La fel, au fost interpretate eronat și prevederile art. 79 din Codul civil (în redacția anului 1964), potrivit cărora, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

19.4. Astfel, la soluționarea prezentului litigiu, prevederile art. 79 din Codul civil în redacția anului 1964, urmau a fi aplicate prin transpunerea în întregime a sintagmei „dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului”. Însă, în pofida acestui fapt, instanța de apel a considerat că termenul general de prescripție extinctivă în interiorul căruia reclamanții urmau să-și apere dreptul încălcat pe calea intentării acțiunii în judecată a fost determinat doar de data la care aceștia pretind că ar fi aflat despre existența actelor contestate.

19.5. La caz, instanța de apel nu a verificat dacă au suport probator sau nu argumentele reclamantei ZZZ, precum că despre existența certificatului de moștenitor a aflat abia în anul 2012, iar despre existența testamentului a cunoscut doar în cadrul examinării prezentei cauze. Respectiv, instanța de apel nu a verificat și nu supus unei analize faptul dacă reclamanții au avut sau nu posibilitatea reală de afla despre certificatul de moștenitor nr. XXX din XXX în scurt timp după eliberarea acestuia pe numele Svetlanei Ouș. La caz, instanța de apel și-a întemeiat soluția doar pe argumentele lipsite de probe ale părții reclamante și nu a dat apreciere argumentelor și probelor prezentate de către pârâtă, în baza cărora este evident că ZZZ și YYY cunoșteau despre existența testamentului, încă la data perfectării lui.

19.6. Recurenta Svetlana Ouș și reprezentantul acesteia, avocatul Miroslav Șendrea, au considerat ca fiind eronată poziția că, încadrarea în termenul de prescripție extinctivă al Alexandrei Tarlapan este motivat și demonstrat prin faptul că, după decesul lui XXX, aceasta a intrat de fapt în posesia bunurilor care alcătuiau patrimoniul succesoral ultimului și că, la momentul înaintării acțiunii în instanța de judecată, ZZZ locuia și administra aceste bunuri, achitând facturile pentru serviciile comunale. Or, circumstanțele date contravin stării de fapt reale și reprezintă o încercare camuflată de a duce instanța de judecată în eroare, deoarece suportul probator administrat la materialele dosarului (vol. I, f.d. 49-51) demonstrează indubitabil că, după decesul lui XXX, în posesia patrimoniului

succesoral a intrat fiica acestuia Svetlana Ouș (contractul de furnizare a gazelor naturale la consumatorii casnici nr. XXX din XXX; contractul nr. XXX din XXX, încheiat cu Regia Autosalubritate; contractul privind furnizarea energiei electrice nr. XXX din XXX; contractul privind furnizarea serviciilor de alimentare cu apă și evacuare a apelor uzate nr. XXX din XXX; copia contractul de furnizare a gazelor naturale consumatorului casnic nr. XXX din XXX; chitanțele de recepție a plăților fiscale pe imobilele și terenul din str. XXX pe perioada anilor 2001 – 2006; avizele de plată a impozitului pe bunurile imobiliare și a ordinelor de plată pe perioada anilor 2007 – 2014; decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 27/11-7 din 05 decembrie 2002 cu privire la autentificarea dreptului de proprietate asupra lotului de pământ din str. XXX, pe numele Svetlanei Ouș; contractul de vânzare-cumpărare a terenului cu nr. cadastral XXX din str. XXX, încheiat la XXX și copia duplicatului Titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren, eliberat pe numele Svetlanei Ouș; facturilor de plată pentru energia electrică consumată pe perioada anilor 2009 – 2012; facturilor de plată privitor la serviciile alimentare cu gaz, pe perioada anilor 2008 – 2012; facturilor de plată a serviciile furnizate de ÎM „Regia Autosalubritate”, pentru perioada anilor 2008 – 2012; facturile de privitor la serviciile furnizate de SA „Apă-Canal Chișinău”, pentru perioada anilor 2009 – 2012).

19.7.În această ordine de idei, Svetlana Ouș și reprezentantul acesteia, avocatul Miroslav Șendrea, au considerat că prima instanță corect a stabilit că în temeiul certificatului de moștenitor nr. XXX din XXX, deja la 09 octombrie 2002, Ouș Svetlana și-a înregistrat dreptul de proprietate asupra casei de locuit din str. XXX, pe când, ZZZ a depus cerere de chemare în judecată abia la 14 mai 2012, adică peste aproximativ 10 ani de la data când testamentul a produs efecte juridice, fără a solicita repunerea în termen și fără a indica careva motive întemeiate de omitere a termenului de prescripție.

19.8.Referitor la decizia pronunțată pe marginea fondului litigiului, recurenta Svetlana Ouș și reprezentantul acesteia, avocatul Miroslav Șendrea, au precizat că, atât fișa medicală de staționar a bolnavului nr. XXX, întocmită de Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime”, cât și Raportul de Expertiză Medico-Legală nr. XXX, prin care s-a constatat că, [XXX], nu puteau influența în nici o măsură asupra legalității hotărârii pronunțate, odată ce prima instanță s-a expus doar asupra respectării de către reclamanti a termenului de prescripție extintivă la depunerea acțiunii în instanța de judecată.

20. În motivarea recursului, notarul Viorica Nagacevschi și reprezentantul acesteia, avocatul Alexandr Boldescu, în esență, au invocat că instanța de apel a interpretat și aplicat în mod eronat legea, or, instanța de apel a aplicat prevederile Codului civil în redacția Legii din 06 iunie 2002 în materie de prescripție extinctivă, și anume norma generală prevăzută la art. 272 alin. (1), motivând că, prisma prevederilor art. 6 alin. (2) din Codul civil (în redacția anului 2002), legea noua este aplicabilă situațiilor juridice în curs de realizare la data intrării sale în vigoare. Însă, instanța de apel nu a aplicat norma specială, prevăzută la art. 1474 alin. (1) din Codul civil, care stipulează că acțiunea privind declararea nulității testamentului poate fi intentată în termen de un an de la dat deschiderii succesiunii.

20.1. Iar, prin prisma art. 6 alin. (3) din Legea privind actele legislative nr. 780 din 27 decembrie 2001, actul legislativ special cuprinde norme juridice aplicabile în exclusivitate unor categorii de raporturi sociale sau subiecte strict determinate prin derogare de la regula generală. În caz de divergență între o normă a actului legislativ general și o normă a actului legislativ special cu aceeași forță juridică, se aplică norma actului legislativ special.

20.2. Notarul Viorica Nagacevschi și reprezentantul acesteia, avocatul Alexandr Boldescu, au menționat că, potrivit dispozițiilor art. 593 din Codul civil (în redacției anului 1964), împărțirea bunurilor succesoriale se face pe baza învoielii intervenite între moștenitorii care au acceptat succesiunea, corespunzător cu cotele-părți ce li se cuvin. Dacă nu s-a ajuns la o înțelegere, împărțirea se face pe cale judecătorească. Respectiv, în cazul în care reclamantii nu erau de acord cu împărțirea averii succesoriale, urmau să se adreseze în instanța de judecată cu o asemenea acțiune. La caz, însă, ei nu doar că nu s-au adresat în instanța de judecată, dar nici cereri de acceptare a moștenirii legale nu au depus, fapt ce denotă că aceștia cunoșteau despre existența testamentului contestat și ultimei voințe a defunctului.

20.3. Notarul Viorica Nagacevschi și reprezentantul acesteia, avocatul Alexandr Boldescu, au invocat prevederile art. 79 din Codul civil (în redacția anului 1964), care stipula că prescripția începe să curgă din ziua în care s-a născut dreptul la acțiune; dreptul la acțiune se naște din ziua când persoana a aflat sau trebuia să afle, că i-a fost încălcat un drept. În condițiile speței, pretinsul dreptul la acțiune al reclamantilor a apărut încă în anul 2002, când nu a fost împărțită averea succesorală și când practic s-a schimbat proprietarul bunurilor defunctului.

20.4.În opinia notarului Viorica Nagacevschi și reprezentantului acesteia, avocatului Alexandr Boldescu, instanța de apel a interpretat în mod eronat prevederile art. 74 din Codul civil (în redacția anului 1964), în conformitate cu care termenul general de prescripție pentru apărarea printr-o acțiune a drepturilor încălcate ale unei persoane este de 3 ani, precum și ale art. 79 din aceeași Lege, potrivit cărora termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcat dreptului.

20.5.Instanța de apel nu a dat apreciere faptului că reclamantii au avut posibilitatea reală de a afla despre încălcarea dreptului lor, în scurt timp după eliberarea pe numele Svetlanei Ouș a certificatului de moștenitor nr. XXX din XXX. Cu atât mai mult că, suportul probat administrat la dosar demonstrează indubitabil că ZZZ și YYY cunoșteau despre existența testamentului încă la data perfectării lui.

20.6.Din aceste considerente, notarul Viorica Nagacevschi și reprezentantul acesteia, avocatul Alexandr Boldescu, au considerat că prima instanță corect a respins acțiunea ca tardivă, stabilind că, în temeiul certificatului de moștenitor nr. XXX din XXX, Svetlana Ouș a înregistrat la 09 octombrie 2002 dreptul de proprietate asupra casei de locuit din str. XXX, iar ZZZ a depus cerere de chemare în judecată abia la 14 mai 2012, adică peste aproximativ 10 ani de la data când testamentul a produs efecte juridice, fără a solicita repunerea acțiunii în termen și fără a indica careva motive întemeiate de omitere a termenului de prescripție.

21. La 10 mai 2024, Svetlana Ouș, reprezentată de avocatul Ivan Ungureanu, a depus o cerere de completare a recursului, prin care a solicitat:

- i. admiterea recursului declarat de avocatul Miroslav Șendrea în interesele Svetlanei Ouș din 26 martie 2015 împotriva deciziei din 18 ianuarie 2015 a Curții de Apel Chișinău, cu:
  - casarea deciziei din 18 februarie 2015 a Curții de Apel Chișinău;
  - menținerea hotărârii din 03 decembrie 2013 a Judecătoriai Botanica, mun. Chișinău;
- ii. Precizarea expresă în textul dispozitivului deciziei a faptului că decizia Curții Supreme de Justiție, prin care se menține hotărârea din 03 decembrie 2013 a Judecătoriai Botanica, mun. Chișinău:
  - are drept efect repunerea în vigoare a testamentului nr. XXX din XXX și a certificatului de moștenitor nr. XXX din XXX, eliberate pe numele Svetlanei Ouș, și

- constituie temei pentru (re)înregistrarea dreptului de proprietate al Svetlanei Ouș în Registrul bunurilor imobile asupra tuturor bunurilor succesoriale indicate în certificatul de moștenitor nr. XXX din XXX.

ASPECTE DE PROCEDURĂ

22. Prin încheierea din 31 octombrie 2025 a Curții Supreme de Justiție s-a înlocuit reclamantul defunct YYY cu succesorul în drepturi procedurale Alexandru Tarlapan, precum și s-a înlocuit reclamanta defunctă ZZZ cu succesorii în drepturi procedurale Svetlana Ouș și Alexandru Tarlapan.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

23. Art. 429 din Codul de procedură civilă (în redacția în vigoare la momentul pronunțării deciziei recurate):

„(1) Pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel în calitatea lor de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel în procedura de insolabilitate.”

24. Art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă (în redacția în vigoare la momentul pronunțării deciziei recurate):

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.”

25. Art. 440 alin. (3) din Codul de procedură civilă (în redacția actuală):

„Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

26. Art. 432 din Codul de procedură civilă (în redacția depunerii cererilor de recurs):

„(1) Părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin.(3) se iau în considerare de către instanță din oficiu și în toate cazurile.”

27. Art. 442 din Codul de procedură civilă:

„(1) Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărîrii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 432. Instanța invocă, din oficiu, neatragerea în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărîre.

(2) În recurs nu pot fi administrate noi dovezi, cu excepția celor care dovedesc cheltuielile de judecată. Aprecierea probelor dată de prima instanță și de instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului când se invocă temeinic art. 432 alin. (1) lit. e) sau când Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare, prevederile art. 372 alin. (1) se aplică în mod corespunzător.

(3) Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor esențiale invocate în recurs.”

28. Art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă:

„Instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărîrea primei instanțe.”

29. Art. 373 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă (în redacția în vigoare la momentul judecării cauzei în apel):

„(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

(2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.”

30. Art. 12 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța judecătorească soluționează cauzele civile în temeiul Constituției Republicii Moldova, al tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, al hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului, al hotărârilor Curții Constituționale, al legilor organice și ordinare, al hotărârilor Parlamentului, al decretelor Președintelui Republicii Moldova, al hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, al actelor normative ale ministerelor, ale altor autorități administrative centrale și ale autorităților administrației publice locale. În cazurile prevăzute de lege, instanța aplică uzanțele dacă acestea nu contravin ordinii publice și bunelor moravuri.”

31. Art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.”

32. Art. 121 din Codul de procedură civilă:

„Instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.”

33. Art. 74 din Codul civil în redacția anului 1964:

„Termenul general pentru apărarea printr-o acțiune a drepturilor încălcate ale unei persoane (prescripția) este de trei ani, iar în litigiile dintre organizațiile de stat, colhozuri și alte organizații cooperatiste și celelalte organizații obștești – de un an.”

34. Art. 79 din Codul civil în redacția anului 1964:

„Prescripția începe să curgă din ziua în care s-a născut dreptul la acțiune; dreptul la acțiune se naște din ziua când persoana a aflat sau trebuia să afle, că i-a fost încălcat un drept. Excepții de la această regulă, precum și temeiurile suspendării și întreruperii cursului prescripției se stabilesc prin legislația Uniunii RSS și prin prezentul Cod.”

35. Art. 83 din Codul civil în redacția anului 1964:

„Împlinirea termenului de prescripție înainte de intentarea acțiunii constituie un temei pentru respingerea acțiunii. Dacă instanța judecătorească competentă sau arbitrii aleși constată, că este întemeiat motivul, pentru care termenul de prescripție a fost depășit, dreptul încălcat va fi apărut.”

36. Art. 593 din Codul civil în redacția anului 1964:

„Împărțirea bunurilor succesoriale se face pe baza învoielii intervenite între moștenitorii care au acceptat succesiunea, corespunzător cu cotele-părți ce li se cuvin. Dacă nu s-a ajuns la o înțelegere, împărțirea se face pe cale judecătorească.”

37. Art. 271 din Codul civil în redacția anului 2002:

„Acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă până la încheierea dezbaterilor în fond. În apel sau în recurs, prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.”

38. Art. 1 alin. (1) din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543 din 25 februarie 1998

„Prezenta lege stabilește modul de creare și de ținere a cadastrului bunurilor imobile, prin care se asigură recunoașterea publică a dreptului de proprietate și a altor drepturi patrimoniale asupra bunurilor imobile, ocrotirea de către stat a acestor drepturi, susținerea sistemului de impozitare și a pieței imobiliare.”

39. Art. 6 alin. (1) din Legea nr. 1543/1998:

„Înregistrarea are un caracter deschis. Organul care efectuează înregistrarea este obligat să elibereze, în termen de 3 zile, oricărei persoane fizice care s-a legitimat și a depus o cerere scrisă și oricărei persoane juridice care l-a sesizat oficial informațiile solicitate despre toate drepturile înregistrate asupra oricărui bun imobil. Nu se eliberează extrase referitoare la bunurile imobile ale căror date constituie secret de stat.”

40. Art. 1 din Protocolul adițional la Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.”

41. Art. 46 alin. (1), (2) și (3) din Constituția Republicii Moldova:

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

42. Referitor la termenul de declarare a recursurilor, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, potrivit scrisorii de comunicare a actului de procedură cu numărul de ieșire 618, copia deciziei motivate din 18 februarie 2015 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată pentru notificare participanților la proces la 11 martie 2015 (vol. II, f.d. 21). Însă, la materialele dosarului lipsesc înscrisuri în baza cărora s-ar putea stabili când aceasta a fost recepționată efectiv

de către recurenți. Astfel, se consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs se consideră a fi demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererile de recurs au depuse la 26 martie 2015 și 17 aprilie 2015 (vol. II, f.d. 24, 35).

43. Cercetând starea de fapt în baza materialelor și lucrărilor dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, reclamanta ZZZ este soția defunctului XXX, fiind în căsătorie începând cu XXX, iar YYY și Svetlana Ouș sunt copiii acestora (vol. I, f.d. 21-27, 28, 31, 65).

44. În baza hotărârii Judecătorei Populare r. Sovietic nr. 0 din 13 noiembrie 1989, certificatului de moștenitor nr. 1-779 din 21 mai 1988, certificatului de moștenitor nr. 1-781 din 21 mai 1988, deciziei comitetului executiv r. Sovietic nr. 8/3.11 din 11 iulie 1989 și procesului-verbal de recepție nr. 47 din 14 iulie 2000, XXX a dobândit dreptul de proprietate asupra bunului imobil situat pe str. XXX, compus din teren pentru construcție cu suprafața de XXX ha, casă de locuit individuală cu suprafața de XXX m.p., construcție cu suprafața de XXX m.p. și construcție accesorie cu suprafața de XXX m.p. (vol. I, f.d. 68-75).

45. La XXX, notarul Viorica Nagacevschi, a autentificat sub numărul nr. XXX testamentul lui XXX, prin care acesta a testat toată averea sa fiicei Svetlana Ouș, indiferent de locul aflării acesteia și indiferent din ce ar fi alcătuită, inclusiv casa de locuit cu lotul de pe lângă casă, situate în XXX (vol. I, f.d. 67).

46. La fel, instanța de recurs atestă că, XXX a decedat la XXX (vol. I, f.d. 29, 64), iar la XXX notarul Viorica Nagacevschi a eliberat Svetlanei Ouș certificatului de moștenitor legal nr. XXX, în baza testamentului autentificat la XXX sub nr. XXX (vol. I, f.d. 62-63).

47. Conform certificatului de moștenitor legal nr. XXX, bunurile succesoriale pentru care acesta a fost eliberat constituie casa de locuit din str. XXX, cu dependențele: 1-garaj, 2-bucătărie de vară, 4-beci, I-beci, II-poartă, IV-gard, V-poartă, IV-WC, amplasată pe un teren cu S-XXX ha, care a aparținut defunctului în baza certificatului de moștenitor legal nr. 1-779 din 21 mai 1988, certificatului de moștenitor legal nr. 1-781 din 21 mai 1988, deciziei comitetului executiv r. Sovietic nr. 8/3.11 din 11 iulie 1989, procesului-verbal de recepție nr. 47 din 14 iulie 2000 și a hotărârii Judecătorei Populare r. Sovietic nr. 0 din 13 noiembrie 1989.

48. Conform extrasului din Registrul bunurilor imobile XXX, Svetlana Ouș și-a înregistrat la 09 octombrie 2002 dreptul de proprietate asupra imobilului din str. XXX, dobândit în baza certificatului de moștenitor legal nr. XXX din XXX (vol. I, f.d. 32-34).

49. La 14 mai 2012, ZZZ a depus cerere de chemare în judecată împotriva Svetlanei Ouș, prin care a solicitat declararea nulității certificatului de moștenitor legal nr. XXX din XXX, eliberat pe numele Svetlanei Ouș (vol. I, f.d. 3-4).

50. Ulterior, la 18 martie 2013, ZZZ și YYY au depus cerere de concretizare a pretențiilor, care a fost îndreptată împotriva atât a Svetlanei Ouș, cât și a notarului Viorica Nagacevschi, solicitând declararea nulității testamentului lăsat de defunctul XXX, autentificat de notarul Viorica Nagacevschi la XXX sub numărul nr. XXX și declararea nulității certificatului de moștenitor legal nr. XXX din XXX, eliberat pe numele Svetlanei Ouș (vol. I, f.d. 124-126).

51. Astfel, obiect al prezentei acțiuni civile îl constituie valabilitatea testamentului autentificat de către notarul Viorica Nagacevschi la XXX, sub nr. XXX, prin care XXX și-a testat toată averea sa fiicei Svetlana Ouș, inclusiv casa de locuit cu lotul de pe lângă casă, amplasate pe str. XXX, precum și a certificatului de moștenitor legal nr. XXX din XXX, eliberate pe numele Svetlanei Ouș.

52. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că, până a purcede la examinarea în fond a cauzei, instanța de judecată are obligația de a identifica legea materială aplicabilă speței și, la cererea pârâtei, de a verifica dacă reclamantii au respectat termenul de adresare în instanța de judecată cu acțiune în apărarea drepturilor sale civile.

53. În condițiile speței, persoana care a lăsat testamentul și patrimoniul căruia a fost moștenit de către Svetlana Ouș a decedat la XXX. Respectiv, testamentul a produs efectele juridice anume la acea dată. Din acest considerent, litigiul din speță este guvernat de legea materială în vigoare la acea dată, și anume Codul civil în redacția anului 1964. Cu atât mai mult că, însăși reclamantii și-au formulat pretențiile de declarare a nulității în baza legii materiale reglementate de Codul civil în redacția anului 1964.

54. Instanța de recurs notează că, prevederile Codului civil în redacția anului 1964 sunt aplicabile nu doar sub aspectul temeiurilor de nulitate a actelor contestate de reclamantii, dar și în privința aplicării termenului general de prescripție extintivă, în interiorul căruia reclamantii ZZZ și YYY urmau să-și apere dreptul încălcat, pe calea intentării unei acțiuni în instanța de judecată.

55. În acest sens, art. 74 din Codul civil în redacția anului 1964 stipula expres că, termenul general pentru apărarea printr-o acțiune a drepturilor încălcate ale unei persoane este de trei ani.

56. La rândul său, art. 79 din Codul civil în redacția anului 1964, aducea lumină în privința de când începe să curgă prescripția, și anume din ziua în care s-a născut dreptul la acțiune. Iar, dreptul la acțiune se naște din ziua când persoana a aflat sau trebuia să afle că i-a fost încălcat un drept.

57. Așadar, în temeiul art. 74, art. 79 și art. 83 din Codul civil în redacția anului 1964, dreptul la acțiune se naște din momentul în care persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului său. Termenul general de prescripție este de trei ani, iar expirarea termenului înainte de intentarea acțiunii constituie un temei legal pentru respingerea acesteia.

58. În speța de față, analiza probelor și a datelor din acestea indică asupra faptului că acțiunea a fost introdusă după expirarea termenului de prescripție. Respectiv, pentru a fi judecat în fond litigiul, reclamantii aveau obligația pozitivă, prin prisma art. 118 și art. 121 din Codul de procedură civilă, să explice motivele legale pentru suspendarea ori întreruperea cursului termenului de prescripție sau să justifice depășirea acestuia.

59. Or, în lumina art. 118 și art. 121 din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să probeze circumstanțele invocate, iar instanța reține doar probele pertinente care confirmă sau combat concluziile privind existența sau inexistența faptelor relevante.

60. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, efectuând controlul judiciar al deciziei din 18 februarie 2015 a Curții de Apel Chișinău, constată că textul deciziei recurate nu atestă o motivare pertinentă, bine argumentată, cu o analiză clară, logică și fundamentată pe probele administrate în cauză, din care să se desprindă motivele pentru care aceasta a apreciat că reclamantii ar fi respectat termenul general de prescripție și a răsturnat soluția primei instanțe.

61. Deși art. 74 și art. 79 din Codul civil în redacția anului 1964 stipulează expres că termenul general de prescripție este de trei ani și începe să curgă din momentul în care persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului său, instanța de apel nu a indicat niciun argument privind momentul de la care a început să curgă termenul de prescripție și nici nu a identificat circumstanțe de fapt care ar fi justificat suspendarea sau întreruperea cursului prescripției, astfel cum prevede legea.

62. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, în cauza dedusă judecății, data relevantă de când reclamantii ZZZ și YYY puteau și trebuiau să afle despre încălcarea dreptului său este 09 octombrie 2002, când

dreptul de proprietate al Svetlanei Ouș a fost înscris în Registrul bunurilor imobile, iar certificatul de moștenitor și testamentul și-au produs efectele juridice. Or, conform art. 1 alin. (1) Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998, prezenta lege stabilește modul de creare și de ținere a cadastrului bunurilor imobile, prin care se asigură recunoașterea publică a dreptului de proprietate și a altor drepturi patrimoniale asupra bunurilor imobile, ocrotirea de către stat a acestor drepturi, susținerea sistemului de impozitare și a pieței imobiliare. Iar, art. 6 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998, la rândul său, garantează dreptul la informare privind bunurile imobile.

63. Din conținutul cererii de chemare în judecată, a cererii de chemare în judecată concretizată și a cererii de apel nu rezultă că reclamantii Alexandra și YYY ar fi explicat existența vreunui motiv legal de suspendare sau întrerupere a termenului de prescripție extinctivă, astfel cum prevăd art. 79 și art. 83 din Codul civil în redacția anului 1964. La fel, aceștia nu au administrat nicio probă din care să rezulte că ar fi existat o imposibilitate obiectivă de a-și valorifica drepturile în termenul legal de trei ani de când dreptul de proprietate al Svetlanei Ouș a fost înscris în Registrul bunurilor imobile.

64. Or, în interpretarea art. 83 din Codul civil în redacția anului 1964, numai motive întemeiate și dovedite pot justifica repunerea în termen. Iar, prin prisma art. 118 alin. (1) și art. 121 din Codul de procedură civilă, sarcina de a demonstra existența circumstanțelor care să justifice depășirea termenului legal de prescripție revenea exclusiv reclamantilor.

65. Absența totală a argumentelor și probelor în această privință confirmă că acțiunea înaintată la 14 mai 2012 a fost tardivă, cu mai bine de șase ani după expirarea termenului legal. În aceste condiții, constatarea instanței de apel că termenul ar fi fost respectat pare a fi arbitrară și neconformă cu exigențele legii și ale principiului securității raporturilor juridice.

66. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat, în practica sa constată, că instanțele naționale trebuie să examineze faptele privind data la care reclamantii ar fi trebuit să cunoască despre încălcarea drepturilor lor. Iar, admiterea acțiunii după expirarea termenului general de prescripție, fără motive imperioase, este arbitrară și contravine principiului securității raporturilor juridice garantat de art. 6 Convenție. Instanța trebuie să asigure un echilibru între dreptul la acțiune al reclamantului și stabilitatea relațiilor juridice ale pârâtului.

67. Atât art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, cât și art. 46 din Constituția Republicii Moldova garantează dreptul de proprietate al Svetlanei Ouș, care a fost

dobândit și înscris în Registrul bunurilor imobile, fiind interzisă exproprierea fără cauză de utilitate publică, cu despăgubire corectă și în condiții legale.

68. În condițiile speței, admiterea acțiunii tardive, fără o motivare bine argumentată și susținută prin probe, constituie o ingerință nejustificată în dreptul de proprietate al reclamantei, deoarece nu a fost produs un echilibru corect și aceasta a fost obligată să suporte o sarcină excesivă. În lipsa unor justificări legale pentru depășirea termenului, admiterea acțiunii ar fi incompatibilă cu protecția juridică a proprietății.

69. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu poate accepta poziția reclamanților Alexandra și YYY, precum că despre existența testamentului au aflat abia după intentarea prezentei acțiuni și că acest fapt justifică omiterea termenului de prescripție extinctivă. Or, reieșind din principiul publicității drepturilor reale, consacrat expres la art. 1 alin. (1) și art. 6 alin. (1) din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998, Registrul bunurilor imobile are caracter public, iar orice persoană interesată are dreptul de a obține informații despre drepturile înregistrate. Aceasta înseamnă că înscrierea în Registru produce efecte nu doar între părți, ci și *erga omnes*, opozabil tuturor, iar accesul public la aceste date exclude posibilitatea invocării necunoașterii lor.

70. În speță, înscrierea dreptului de proprietate al Svetlanei Ouș în temeiul certificatului de moștenitor nr. XXX din XXX s-a realizat la 09 octombrie 2002, data de la care informația a devenit accesibilă în Registrul bunurilor imobile. Din acel moment, reclamanții aveau nu doar posibilitatea, ci și obligația juridică de diligență de a verifica existența și valabilitatea actelor care au stat la baza acestei înscrieri, dacă pretindeau că drepturile lor succesoriale erau afectate.

71. În plus, principiul general de drept *nemo censetur ignorare legem*, care prescrie că nimeni nu poate invoca necunoașterea legii, este pe deplin aplicabil și în contextul normelor ce reglementează publicitatea cadastrală. Odată ce legea consacră caracterul public al Registrului, reclamanții nu pot invoca necunoașterea acestei reglementări pentru a-și justifica omisiunea.

72. Acceptarea unei asemenea poziții ar lipsi de efect util întregul sistem de publicitate cadastrală, menit să asigure transparență și siguranță circuitului civil, precum și ar însemna să se tolereze pasivitatea reclamanților timp de aproape 10 ani și să se lase nesigure raporturile de proprietate consolidate prin publicitatea registrului.

73. Prin urmare, data înscrierii dreptului de proprietate în Registrul bunurilor imobile trebuie considerată ca moment obiectiv de la care reclamanții puteau și trebuiau să afle despre pretinsa încălcare a dreptului lor succesoral.

74. Alt aspect care denotă comportamentul părților sau, mai bine zis, lipsa de diligență a reclamanților și care demonstrează că aceștia aveau cunoștința de situația succesorală, este faptul că aceștia nu au depus cereri de acceptare a moștenirii legale în termenul prevăzut de lege.

75. În acest sens, instanța de recurs decelează că, potrivit regulilor succesoriale aplicabile, acceptarea moștenirii reprezintă un act juridic voluntar prin care succesibilul își manifestă intenția de a dobândi drepturile succesoriale. Lipsa oricărei manifestări în acest sens este un indiciu relevant că reclamanții au fost conștienți de existența testamentului și de faptul că succesiunea s-a deschis și a fost reglementată conform ultimei voințe a defunctului.

76. Potrivit art. 593 din Codul civil în redacția anului 1964, împărțirea bunurilor succesoriale se face fie prin învoială între moștenitorii care au acceptat succesiunea, fie pe cale judecătorească. În speță, din actele dosarului rezultă că singurul moștenitor care a solicitat eliberarea certificatului de moștenitor a fost pârâta Svetlana Ouș, în baza testamentului autentificat sub nr. XXX din XXX. Iar, faptul că reclamanții nu au depus cereri de acceptare a moștenirii legale și nu au contestat în termen acest act de ultimă voință denotă pasivitatea lor vădită, dar și acceptarea tacită a situației create.

77. În acest context, este lipsit de logică și de suport probator susținerea că reclamanții ar fi aflat despre testament abia în anul 2013, după înaintarea prezentei acțiuni în instanța de judecată.

78. Astfel, în lipsa altor probe, este rezonabil de presupus că reclamanții au cunoscut de la bun început despre voința testatorului și despre faptul că întreaga succesiune a fost atribuită prin testament, acceptând acest fapt.

79. Faptul că reclamanții nu au depus cerere pentru a-și valorifica pretinsele drepturi succesoriale (cerere de acceptare a moștenirii, solicitarea unui certificat de moștenitor legal, formularea unei contestații în termenul de prescripție) confirmă că aceștia nu pot fi considerați victime ale unei necunoașteri fortuite, ci mai degrabă autori ai unei neglijențe proprii.

80. La rândul său, lipsa cererii de acceptare a moștenirii legale reprezintă un argument obiectiv, în sensul art. 79 din Codul civil în redacția anului 1964, conform căruia dreptul la acțiune se naște din momentul în care persoana a aflat

sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului său. Întrucât reclamantii nu au întreprins niciun act juridic succesoral timp de aproape un deceniu, rezultă că aceștia trebuiau să afle și, în fapt, au știut despre existența testamentului încă de la deschiderea succesiunii.

81. Succesiv, instanța de recurs notează că nu poate reține ca veridică poziția reclamantei ZZZ, potrivit căreia după decesul lui XXX aceasta ar fi intrat de fapt în posesia bunurilor imobile care compuneau patrimoniul succesoral, iar încadrarea în termenul de prescripție extinctivă ar fi motivată de faptul că, la momentul înaintării acțiunii, reclamanta ZZZ locuia și administra bunurile succesoriale, achitând facturile pentru serviciile comunale.

82. Or, această susținere contravine stării de fapt reale și se dovedește a fi o încercare de inducere în eroare a instanței de judecată, întrucât suportul probator administrat în cauză demonstrează fără echivoc că, după decesul defunctului XXX, în posesia efectivă și continuă a patrimoniului succesoral a intrat fiica acestuia, pârâta Svetlana Ouș.

83. Astfel, contractul de furnizare a gazelor naturale la consumatorii casnici nr. XXX din XXX; contractul nr. XXX din XXX, încheiat cu Regia Autosalubritate; contractul privind furnizarea energiei electrice nr. XXX din XXX; contractul privind furnizarea serviciilor de alimentare cu apă și evacuare a apelor uzate nr. XXX din XXX; copia contractul de furnizare a gazelor naturale consumatorului casnic nr. XXX din XXX; chitanțele de recepție a plăților fiscale pe imobilele și terenul din str. XXX pe perioada anilor 2001 – 2006; avizele de plată a impozitului pe bunurile imobiliare și a ordinelor de plată pe perioada anilor 2007 – 2014; decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 27/11-7 din 05 decembrie 2002 cu privire la autentificarea dreptului de proprietate asupra lotului de pământ din str. XXX, pe numele Svetlanei Ouș; contractul de vânzare-cumpărare a terenului cu nr. cadastral XXX din str. XXX, încheiat la XXX și copia duplicatului Titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren, eliberat pe numele Svetlanei Ouș; facturilor de plată pentru energia electrică consumată pe perioada anilor 2009 – 2012; facturilor de plată privitor la serviciile alimentare cu gaz, pe perioada anilor 2008 – 2012; facturilor de plată a serviciile furnizate de ÎM „Regia Autosalubritate”, pentru perioada anilor 2008 – 2012; facturile de privitor la serviciile furnizate de SA „Apă-Canal Chișinău”, pentru perioada anilor 2009 – 2012, atestă în mod clar că posesia materială a bunurilor succesoriale a fost exercitată de aceasta (vol. I, f.d. 49-51, 227-237).

84. Astfel, contractele de furnizare a utilităților și serviciilor publice au fost încheiate pe numele Svetlanei Ouș, iar această circumstanță atestă în mod clar că posesia materială a bunurilor succesoriale a fost exercitată de aceasta.

85. Totodată, documentele fiscale (chitanțele de plată a impozitelor pe imobile și teren pentru perioada 2001–2006, avizele de plată și ordinele de plată pe anii 2007–2014), dar și actele administrative (decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 27/11-7 din 05 decembrie 2002 cu privire la autentificarea dreptului de proprietate asupra lotului de pământ din str. XXX, pe numele Svetlanei Ouș; contractul de vânzare-cumpărare a terenului cu nr. cadastral XXX din str. XXX, încheiat la 16 decembrie 2002 și duplicatul Titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren, eliberat pe numele Svetlanei Ouș, contractul de vânzare-cumpărare din 16.12.2002 și titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren, toate pe numele pârâtei Svetlana Ouș) confirmă aceeași stare de fapt.

86. De asemenea, facturile de plată pentru energia electrică, gazele naturale, serviciile de salubritate și serviciile furnizate de Apă-Canal Chișinău pe întreaga perioadă 2008-2012, confirmă că întreaga administrare efectivă a patrimoniului succesoral rămas după decesul lui XXX a fost realizată exclusiv de Svetlana Ouș, dar nu de către ZZZ.

87. În această consecvență, instanța de recurs reține că afirmațiile reclamantei ZZZ, precum că ar fi intrat în posesia de fapt a patrimoniului succesoral al defunctului XXX și ar fi achitat facturile, sunt nefondate și contrazise de suportul probator administrat la dosar. Această contradicție flagrantă dintre susținerile reclamanților și realitatea probată demonstrează nu doar lipsa unei acceptări *de facto* a moștenirii de către aceștia, ci și faptul că reclamanții aveau cunoștință încă din anul 2002 despre existența testamentului și despre transmiterea patrimoniului pe numele pârâtei, aspect ce exclude orice motiv rezonabil pentru depășirea termenului de prescripție extinctivă de 3 ani, prevăzut de art. 74 din Codul civil în redacția anului 1964.

88. Corelând ipoteze descrise supra, instanța de recurs ajunge la concluzia că, în condițiile speței, termenul general de prescripție de 3 ani, prevăzut de art. 74 din Codul civil în redacția anului 1964, a început să curgă de la data deschiderii succesiunii și a înregistrării dreptului de proprietate în Registrul bunurilor imobile (09 octombrie 2002), iar adresarea în instanță la 14 mai 2012 este vădit tardivă și lipsită de justificări legale, fapt care impune respingerea acțiunii ca prescrisă.

89. În concluzie, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, prima instanță corect și legal a respins cererea de chemare în judecată depusă de ZZZ și YYY, ca fiind tardivă.

90. În lumina raționamentelor abordate supra, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că instanța de apel a dat o interpretare eronată normelor de drept material aplicabile speței, iar drept consecință a apreciat greșit circumstanțele cauzei în partea calculării termenului prescripției extinctive, fapt ce a dus la casarea neîntemeiată a hotărârii primei instanțe. Din acest motiv se impune necesitatea casării deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

91. Subsecvent, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că, în cadrul judecării cauzei civile, participanților la proces le-au fost create condiții obiective și echitabile, pentru exercitarea drepturilor și obligațiilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea părților dreptului la un proces echitabil, garantat și asigurat prin art. 6 § 1 CEDO.

92. Totodată, instanța de recurs a punctat doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze, ceea ce este admisibil prin prisma jurisprudenței CtEDO (a se vedea cauza *García Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, § 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră), 11 iulie 2017, § 84).

93. Din considerentele menționate și având în vedere că instanța de apel a emis o decizie neîntemeiată, bazată pe interpretarea și aplicarea eronată a normelor legii materiale, dar și aprecierea arbitrară a circumstanțelor de fapt ale speței, iar prima instanță corect a stabilit că cererea de chemare în judecată depusă de ZZZ și YYY este tardivă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia necesității admiterii recursurilor declarate de Svetlana Ouș și reprezentantul acesteia, avocatul Miroslav Șendrea, precum și de notarul Viorica Nagacevschi și reprezentantul acesteia, avocatul Alexandr Boldescu, cu casarea integrală a deciziei din 18 februarie 2015 a Curții de Apel Chișinău și menținerea hotărârii din 03 decembrie 2013 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău.

94. În conformitate cu art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. e), alin. (3) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursurile declarate de Svetlana Ouș și reprezentantul acesteia, avocatul Miroslav Șendrea, precum și de notarul Viorica Nagacevschi și reprezentantul acesteia, avocatul Alexandr Boldescu.

Casează integral decizia din 18 februarie 2015 a Curții de Apel Chișinău și menține hotărârea din 03 decembrie 2013 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, adoptate în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către ZZZ (succedată în drepturile procedurale cu Svetlana Ouș și Alexandru Tarlapan) și YYY (succedat în drepturile procedurale cu Alexandru Tarlapan) împotriva Svetlanei Ouș și notarului public Viorica Nagacevschi, cu privire la declararea nulă a testamentului și a certificatului de moștenitor legal.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Oxana Parfeni